

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U100837

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 11-10-2023

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Карпенко Олександр Іванович

2. Oleksandr I. Karpenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 292

Назва наукової спеціальності: Міжнародні економічні відносини

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Міжнародні економічні відносини

Дата захисту: 30-11-2023

Спеціальність за освітою: Облік і аудит

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 12.093.006

Повне найменування юридичної особи: Маріупольський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 26593428

Місцезнаходження: пр. Повітрофлотський, буд. 31, Київ, 03037, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Маріупольський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 26593428

Місцезнаходження: пр. Повітрофлотський, буд. 31, Київ, 03037, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06, 06.51.25

Тема дисертації:

1. Забезпечення економічної безпеки національних економік в умовах глобальної регіоналізації
2. Ensuring the Economic Security of National Economies in the Context of Global Regionalization

Реферат:

1. Робота присвячена поглибленню теоретичних засад, удосконаленню методичних положень та розробці науково-практичних рекомендацій щодо забезпечення економічної безпеки національних економік в умовах глобальної регіоналізації. У дисертаційній роботі удосконалено науково-теоретичні підходи щодо дослідження економічної безпеки в умовах глобальної регіоналізації шляхом уточнення її сучасної архітектури, а саме на основі сформованого компаративного профілю інституційної бази безпекових систем у регіонах світу запропоновано типологізацію міждержавних установ, які формують архітектуру регіональних безпекових комплексів, що стало основою обґрунтування побудови матриці відповідного інституційного забезпечення регіональних систем економічної безпеки. Розвинуто методологічні засади дослідження глобальної регіоналізації шляхом виділення нового формату міжрегіональних зв'язків, які визначаються високим рівнем інституціоналізації (беререгіоналізм), до яких активно залучаються країни/ інтеграційні об'єднання/ регіональні групи різної континентальної приналежності, між якими встановлюється розгалужена система відносин (транснаціональний інтеррегіоналізм), у т.ч. у форматі

стратегічного партнерства (гібридний інтеррегіоналізм), та відповідного уточнення ієрархії рівнів економічної безпеки та її відповідних структурних компонентів, що відповідає сучасній просторовій структурі світового господарства і впливає на визначення стратегічних пріоритетів безпеки національної економіки, її залучення до регіональних безпекових комплексів. Ґрунтуючись на систематизації теорії та концепції регіональної безпеки за логіко-послідовною еволюцією на основі відповідних ознак виділено моделі регіональної співпраці у сфері безпеки, до яких віднесено альянси, модель колективної безпеки, модель режиму безпеки, модель безпекової спільноти, що визначає подальші наукові розвідки безпекових студій. Отримали подальшого розвитку концептуальні засади визначення напрямів глобальних трансформацій із урахуванням критичного впливу російсько-української війни на формування глобальної безпеки за сферами та напрямками впливу на безпековий розвиток національних економік, а саме: економічний, соціально-демографічний, природно-екологічний, технологічний, політико-ідеологічний (геополітичний), культурно-цивілізаційний (довоєнні, визначальні до 2022 року); реконфігурація економічних моделей, соціальна поляризація, навколишнє середовище та стійкість, здоров'я та благополуччя, технологічна конвергенція, послаблення впливу влади та підвищення невизначеності, геополітична фрагментація, індивідуальні повноваження та зміна цінностей (ті, що актуалізувалися в умовах воєнних дій, визначальні з 2022 року). Запропоновано удосконалений науково-методичний підхід до оцінки економічної безпеки, який, по-перше, включає запропонований інтегральний показник лідерських позицій країн в глобальному середовищі, по-друге, поєднує різні фокуси оцінки елементів системи економічної безпеки на відповідних ієрархічних рівнях (глобальному, регіональному та національному), а саме: оцінку глобального середовища безпеки через аналіз загроз та ризиків; багатокритеріальну оцінку позицій країн в глобальному економічному середовищі; компаративний аналіз регіональних комплексів безпеки; оцінку зовнішньоторговельної складової в системі економічної безпеки, аналіз національних особливостей стану системи економічної безпеки, застосування якого в системі оцінки безпеки дозволяє визначати та обґрунтовувати практичні рекомендації щодо покращення стійкості розвитку та укріплення безпекових позицій країни. Удосконалено методичний інструментарій оцінювання зовнішньоторговельної складової економічної безпеки, а саме, запропоновано інтегральний індекс зовнішньоторговельної складової економічної безпеки, що враховує кількісні виміри рівня зовнішньоторговельної компоненти (питома вага експорту та імпорту товарів та послуг у ВВП та у світовій торгівлі, питома вага високотехнологічного експорту у ВВП, зовнішньоторговельний оборот на душу населення, коефіцієнт випередження зростання експорту над імпортом, індекси стану балансу, умов торгівлі, концентрації експорту, диверсифікації експорту), застосування якого в практичній діяльності дозволяє ідентифікувати ризики в системі забезпечення зовнішньоторговельної безпеки, оцінювати її вплив на інші фактори, що визначають стійкість соціально-економічного розвитку країн. Ключові слова: безпека, національна безпека, економічна безпека, регіональна безпека, міжнародна економічна безпека, глобальна безпека, регіональний безпековий комплекс, регіон, стратегія інтеграції, глобальна регіоналізація, торговельно-економічна політика, безпекове середовище, міжнародний рейтинг, індексний підхід

2. The work is devoted to deepening the theoretical foundations, improving methodological provisions and developing scientific and practical recommendations for ensuring the economic security of national economies in the context of global regionalization. The thesis improves the scientific and theoretical approaches to the study of economic security in the context of global regionalization by clarifying its modern architecture, namely based on the formed comparative profile of the institutional framework of security systems in the regions of the world, a typology of interstate institutions that form the architecture of regional security complexes is proposed, which became the basis for substantiating the construction of a matrix of appropriate institutional support for regional economic security systems. The methodological foundations of the study of global regionalization are developed by identifying a new format of interregional relations, which are determined by a high level of institutionalization (biregionalism), which actively involve countries/integration associations/regional groups of different continental affiliation, between which an extensive system of relations is established (transnational interregionalism), including in the format of a strategic partnership (hybrid interregionalism), and the corresponding refinement of the

hierarchy of economic security levels and its respective structural components, which corresponds to the current spatial structure of the world economy and influences the determination of strategic priorities for the security of the national economy and its involvement in regional security complexes. Based on the systematization of the theory and concept of regional security in a logical and consistent evolution based on relevant features, the author distinguishes models of regional security cooperation, which include alliances, the collective security model, security regime model, security community model, which determines further research in security studies. The conceptual framework for determining the directions of global transformations was further developed, taking into account the critical impact of the Russian-Ukrainian war on the formation of global security by areas and directions of influence on the security development of national economies, namely economic, socio-demographic, natural and environmental, technological, political and ideological (geopolitical), cultural and civilizational (pre-war, determining until 2022); reconfiguration of economic models, social polarization, environment and sustainability, health and well-being, technological convergence, weakening of the influence of power and increasing uncertainty, geopolitical fragmentation, individual empowerment and changing values (those that have been actualized in the context of hostilities, determinative from 2022). An improved scientific and methodological approach to the assessment of economic security is proposed, which, firstly, includes the proposed integral indicator of the leadership positions of countries in the global environment; secondly, it combines different focuses of assessment of elements of the economic security system at the relevant hierarchical levels (global, regional and national), namely assessment of the global security environment through the analysis of threats and risks; multi-criteria assessment of the positions of countries in the global economic environment; comparative analysis of regional security complexes; assessment of the foreign trade component in the economic security system, analysis of national peculiarities of the economic security system, which, when applied in the security assessment system, allows to identify and substantiate practical recommendations for improving the sustainability of development and strengthening security positions of the country. The methodological tools for assessing the foreign trade component of economic security have been improved, namely, an integral index of the foreign trade component of economic security has been proposed, which takes into account quantitative measurements of the level of the foreign trade component (share of exports and imports of goods and services in GDP and in world trade, share of high-tech exports in GDP, foreign trade turnover per capita, coefficient of export growth over imports, indices of balance sheet, terms of trade, export concentration, and export diversification), the application of which in practice allows identifying risks in the foreign trade security system and assessing its impact on other factors that determine the sustainability of socio-economic development of countries. Key words: security, national security, economic security, regional security, international economic security, global security, regional security complex, region, integrated strategy, global regionalization, security environment, trade and economic policy, strategic partnership, rating, index approach.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Карпенко О. І., Булатова О. В., Федоров Е. В. Оцінка процесів тінізації української економіки та економічна безпека країни. Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Економіка. 2018. Вип. 16. С. 125–134

- 2. Карпенко О. І. Глобалізація 4.0: міжнародна торгівля та національна безпека. Вісник Маріупольського державного університету. Сер.: Економіка. 2020. Вип. 19. С.48-56.
- 3. Karpenko O., Bulatova O. Trofymenko M., Fedorov E. The external component of national economic security. Przegląd Strategiczny. 2020. Issue 13. P. 425-437.
- 4. Карпенко О. І. Розвиток науково-методичних засад оцінювання рівня економічної безпеки. Вісник Маріупольського державного університету. Сер. : Економіка. 2022. Вип. 24. С. 130-137.
- 5. Карпенко О. І. Вплив глобальних трансформацій на безпековий розвиток національних економік. Вісник Маріупольського державного університету. Сер. : Економіка. 2023. Вип. 25. С. 90-107.
- 6. Карпенко О. І. Регіональні безпекові комплекси в сучасних умовах. Економіка: реалії часу. Науковий журнал. 2023. № 3 (67). С. 74-85.
- 7. Карпенко О. Економічна безпека країни та міжнародні рейтинги: аналіз та інструменти оцінювання. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». 2023. Вип. 3 (109). С. 5-12.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0118U000551; 0121U110940

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Булатова Олена Валеріївна

2. Olena V. Bulatova

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7938-7874

Додаткова інформація: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212575482>

Повне найменування юридичної особи: Маріупольський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 26593428

Місцезнаходження: пр. Повітрофлотський, буд. 31, Київ, 03037, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Резнікова Наталія Володимирівна

2. Nataliia V. Reznikova

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2570-869X

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=6CGcr6AAAAAJ&hl=uk>;
<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57202286915>

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 60, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ліщинський Ігор Орестович

2. Ihor O. Lishchynskyy

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1602-1677

Додаткова інформація: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25825235700>;
<https://publons.com/researcher/2495132/ihor-o-lishchynskyy/>

Повне найменування юридичної особи: Західноукраїнський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 33680120

Місцезнаходження: вул. Львівська, буд. 11, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Захарова Ольга Володимирівна

2. Olha V. Zakharova

Кваліфікація: к. е. н., доцент, 08.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8718-0205

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=-vFMbKQAAAAJ&hl=uk>;
<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57219561134>

Повне найменування юридичної особи: Маріупольський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 26593428

Місцезнаходження: пр. Повітрофлотський, буд. 31, Київ, 03037, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Беззубченко Ольга Анатоліївна

2. Olha A. Bezzubchenko

Кваліфікація: к. е. н., доцент, 08.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6791-3881

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=YqqmQqMAAAAJ&hl=uk>

Повне найменування юридичної особи: Маріупольський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 26593428

Місцезнаходження: пр. Повітрофлотський, буд. 31, Київ, 03037, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Панченко Володимир Григорович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Панченко Володимир Григорович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Новікова Алла Володимирівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна